

Boštjan Požar
direktor Regionalne zbornice Postojna

INTERVJU

»Za resnejši razvojni preboj je nujen dotok svežega kapitala«

Primorsko-notranjsko regijo pestijo številni izzivi. Poleg pomanjkanja prostora za investicije ter večjih akterjev, ki bi spodbudili lokalno gospodarstvo, težavo predstavlja tudi manko kadra oziroma njegova nezadostna izobrazba.

Jerneja Srebot, foto: Simon Avsec

Kot odgovor na pomanjkanje usposobljene delovne sile so v regiji uvedli nekatere rešitve, ki so že obrodile sadove, **direktor Regionalne zbornice Postojna Boštjan Požar** pa meni, da se priložnosti med drugim kažejo še v neizkoriščenem potencialu lesa, ki je bil nekdanj ključen element regijskega gospodarstva.

Kako ocenjujete trenutno stanje gospodarstva v regiji?

Gospodarstvo primorsko-notranjske regije je eno manjših v državi, saj v nacionalni BDP prispeva le okrog 2 odstotka. V regiji deluje 9 velikih, 24 srednjih in približno 150 malih podjetij, ostalo so mikro podjetja. Prevladujejo predelovalne dejavnosti, trgovina ter vzdrževanje in popravilo motornih vozil, med samostojnimi podjetniki pa prevoz v cestnem prometu in gradbeništvo.

V regiji ni prodornih hi-tech podjetij, ki bi za sabo potegnili dobaviteljsko verigo, soustvarjala startupe in bila sposobna generirati nov razvojni cikel.

V veliki meri gre za proizvodno naravnano podjetja z nizko stopnjo inovativnosti, dodana vrednost na zaposlenega je pod slovenskim povprečjem, regija tudi zelo

nazaduje pri vlaganjih v raziskave in razvoj. Vse navedeno regiji onemogoča dostop do razvojnega denarja, ki se namenja za nove tehnologije, prihranek energije, zeleno, digitalno, krožno, trajnostno, raziskave in razvoj itd. To pomeni, da podjetja, ki predhodno niso dosegla določene razvojne stopnje, na razpisih težje dostopajo do nepovratnega razvojnega denarja.

Regija ima veliko prostora za nadgradnjo na področju turizma - ne masovnega turizma, ampak manjše turistične ponudbe.

Regija je razvojni zaostanek za razvitejšimi v prejšnji finančni perspektivi še povečala, kljub temu da gospodarstvo na splošno v zadnjih letih posluje uspešnejše kot kdaj koli prej. Glede na alokacijo kohezijskih sredstev za gospodarstvo v finančni perspektivi 2021-2027 in tudi ostale dejavnike, ki vplivajo na stanje in rast regijskega gospodarstva, pa bi rekel, da se bo ta trend še nadaljeval.

Kakšne so vaše napovedi v primerjavi z lanskoletnimi rezultati?

Uradnih rezultatov AJPES še ni, glede na situacijo pa ocenjujem, da bo poslovanje v letu 2021 nekje na ravni leta 2020.

Kateri so največji izzivi v regiji in kako jih rešujete?

Izzivov v regiji je precej. Eden največjih izzivov je prehod iz proizvodno naravnane gospodarstva na razvojno naravnano gospodarstvo. Prevlada tradicionalnih panog in proizvodnje polizdelkov se nadaljuje, le peščica podjetij ima lasten razvoj, malo je končnih izdelkov in dejavnosti z visoko dodano vrednostjo. Na tem področju regija nima pravih nosilcev, v regiji ni prodornih hi-tech podjetij, ki bi za sabo potegnili dobaviteljsko verigo, soustvarjala start-upe in bila sposobna generirati nov razvojni cikel. Zdi se, da regija pravih odgovorov nima, za resnejši razvojni preboj pa je po moji oceni nujen dotok svežega kapitala in nov investicijski cikel v regiji.

Cestne povezave so za pospešen gospodarski razvoj na več koncih regije neustrezne.

Drug izziv regije je pomanjkanje kompetentnega kadra, predvsem v strojništvu. Regija se je na to odzvala z vzpostavitvijo Izobraževalnega centra sodobnih tehnologij (ICST), ki deluje v okviru Šolskega centra Postojna. Ta je po velikih porodnih krčih začel prinašati rezultate, še vedno pa delovanje ICST znatno zavira rigidno

izobraževalni sistem, ki kot tak ne more slediti potrebam gospodarstva in bi ga bilo treba hitro in korenito posodobiti, da bi bile kompetence kadrov, ki zapuščajo formalne izobraževalne programe, čimbolj skladne s potrebami podjetij. V prihodnje lahko že pričakujemo, da bodo delovanje ICST občutila tudi regijska podjetja.

Nadalje, regija prednjači po obsegu varovanih območij, posledično pa nima dovolj razpoložljivega prostora za večje investicije, ki so potrebne, da bi ji dale nov razvojni zagon – kljub temu, da je s 37 prebivalci na km² najredkeje poseljena med slovenskimi regijami. Četudi ima regija odlično geografsko lego, saj je umeščena med dve najbolj razviti regiji, so cestne povezave za pospešen gospodarski razvoj na več koncih regije neustrezne. Izzivov torej ne manjka.

Lesarstvo je bilo pred leti paradni konj regijskega gospodarstva. Na tem področju je še precej priložnosti, predvsem v nišnih lesnih izdelkih z visoko dodano vrednostjo.

Ali oz. kako vojna v Ukrajini in sankcije proti Rusiji vplivajo na poslovanje podjetij v regiji?

Vojna na evropskih tleh je korenito zamajala vse družbene sisteme, tudi gospodarstvo. Priča smo enormnim bolj ali manj upravičenim dvigom cen materialov, surovin in energentov, kar pomeni znaten pritisk na cene. Večji pritisk na cene pa so podjetja utrpela, bolj so prizadeta. V regiji imamo oboje, podjetja, ki jih je situacija spravila na kolena, in tudi podjetja, ki večjih posledic za enkrat še ne čutijo.

Kje še vidite potencial za izboljšanje, kje se odpirajo nove priložnosti?

Glede na to, da je primorsko-notranjska regija ena izmed štirih gozdarskih regij v Sloveniji in da 74 odstotkov regije pokriva gozd, je največji potencial regije prav gotovo na področju lesarstva. Lesarstvo je bilo pred leti paradni konj regijskega gospodarstva in prepričan sem, da je še

precej priložnosti na tem področju, predvsem v nišnih lesnih izdelkih z visoko dodano vrednostjo. Nekaj dokaj uspešnih podjetij v panogi v regiji še deluje, glede na obilje surovine, s katero regija razpolaga, pa je prostora in priložnosti na tem področju še veliko.

Nekaj potenciala je prav gotovo še v elektro in elektronski industriji, pa tudi v proizvodnji gume in plastičnih mas. Neizkoriščene priložnosti ima regija tudi na področju turizma. Seveda tu ne govorimo o masovnem turizmu, ki ga regija ne zmore, saj za to nima ustrezne infrastrukture in tudi ne drugih kapacitet, pač pa o manjši turistični ponudbi, ki je še vedno precej pomanjkljiva in ima še dosti prostora za nadgradnjo.

Težava s kadri so tudi njihove kompetence. Po koncu formalnih izobraževanj so preslabo usposobljeni. Podjetja morajo vlagati v njihovo usposabljanje, kar pa terja čas in denar.

Kakšno je trenutno stanje z zaposlovanjem v regiji? Katerih kadrov najbolj primanjkuje?

Deficitarni kadri v regiji so predvsem tehnični kader, strojniki vseh stopenj, elektrotehniki, informatiki, manjka usposobljenih CNC operaterjev. Ne le, da je teh profilov premalo, težava je tudi v njihovih kompetencah, saj so kadri, ki končajo formalne programe izobraževanj, bistveno preslabo usposobljeni, tako da morajo podjetja vlagati v njihovo usposabljanje. To zahteva čas in denar, obenem pa moti delovni proces.

Kako bi opisali sodelovanje med zbornico in izobraževalnimi institucijami v regiji? Ali bi lahko izpostavili primere dobre prakse?

Regionalna zbornica Postojna in RRA Zeleni kras, ki jo vodim, se od vzpostavitve dalje aktivno vključuje v delo ICST, ki deluje v okviru Šolskega centra Postojna. Regionalna zbornica Postojna predstavlja vez med podjetji in izobraževalnim sistemom, vez med podjetniškim in »šolski« razmišljanjem in v delovanju ICST zastopa interese gospodarstva.

Že dolgo vlada velik razkorak med potrebami gospodarstva na področju izobraževanja in rezultati izobraževalnega sistema. Izobraževalni sistem se na potrebe gospodarstva odziva daleč prepočasi, moral pa bi biti dva koraka pred gospodarstvom, imeti najbolj sodobne stroje in opremo ter redno vlagati tudi v usposabljanja svojih zaposlenih. Če je za to potrebno spremeniti zakon, potem spremenimo zakon, vendar se zdi, da za to ni volje predvsem na strani nosilcev izobraževalnega sistema. ■

BDP na prebivalca regije (19.551 EUR, 2020) je drugi najnižji med dvanajstimi regijami v Sloveniji. Ob tem je bil za 12,4 % nižji od povprečnega v Sloveniji.

Analitika GZS

